

A CIVIL RÁDIÓ KIS KÁTÉJA

Ez az írás megkísérli összefoglalni a Civil Rádióról azokat a legfontosabb tudnivalókat, amelyeket a Rádió körül közreműködőknek fontos ismerniük. Az itt leírtak az alapadatokon túl olyan közmegállapodásokat tartalmaznak, amelyeket – megegyezésünk szerint – minden társunkul szegődőnek fel kell vállalnia, ha csapatunk tagjának kívánja önmagát tekinteni.

1. Alapadatok

Első megszólalások: 1994 februárjától hét alkalommal időszakos rádióengedélyekkel

Adásidő: szerda 6:30-tól vasárnap 7:30-ig

A sugárzó frekvencia: FM 98 MHz

Folyamatos adások kezdete: 1995. szeptember 1.

Adóteljesítmény: 42 W

Antenna kimenő teljesítmény: 84 W

A Civil Rádiózásért Alapítvány alapítói: Közösségfejlesztők Egyesülete, Nyitott Képzések Egyesülete, Szociális Munkások Magyarországi Egyesülete, Lágymányosi Közösségi Ház

A Kuratórium tagjai: Berek Péter, Brüll Edit, Gosztonyi Géza, Hajós Vera, Liling Tamás, és Péterfi Ferenc a Kuratórium elnöke.

Hivatalos bejegyzés: Fővárosi Bíróság 3982. sorzámmal 1993. május 18-án

Stúdióengedély: 120.573/1995 MKM

Az alapítvány és a rádió stúdiójának címe: 1011 Budapest Corvin tér 8.

Telefonszámok: 489-0997 (fax is), 489-0998 (hírszerkesztőség), 489-0999 (adás), 06-30-228-9800

E-mail cím: civilr@kkapcsolat.hu

Honlap: www.civilradio.hu

Az Alapítvány elnöke: Péterfi Ferenc

Felelős szerkesztő: Berek Péter

Stúdióvezető-ügyvezető: Pákay Viktória

Hírszerkesztő: Domonkos Csaba

Műszaki vezető: Magyar Ádám

Polgári szolgálatosok: Graczy Roland, Dina Miklós, Németh Zsolt

2. Milyen műfajú adó a Civil Rádió?

Politikai pártoktól, helyi politikai-hatalmi központoktól, állami szervektől és gazdasági érdekcsoportoktól független, helyi, közösségi rádióadó.

Mikor a rádióalapításba kezdünk, egyik legalapvetőbb szándékunk az volt, hogy egy olyan médiumot indítsunk el, amely jól hallhatóan megkülönböztethető más rádióktól. A budapesti hallgató 10-15 adót foghat a rádiókészülékén, minek egy ugyanolyan tizenhatodik? Fontos szándékunk, hogy ne egy kicsi, gyengébb vagy halványabb Juventus, Danubius vagy éppen Petőfi Rádió legyünk.

A Civil Rádió adásaiban lehetőleg nem a szokványos témákat dolgozza fel, hanem – sajátos profilja kapcsán – főként

olyanokat, amelyek a tömegkommunikáció többi műhelyéből kimaradnak. Ha mégis hasonló témához nyúlunk, akkor azt más megvilágításban, más módszerrel, más hangsúlyokkal interpretáljuk. Minthogy a mi adottságaink a többi rádiótól jelentősen eltérnek; a saját lehetőségeinkre, erősségeinkre építve alakítsuk a saját rádiónkat, annak arculatát – ez ma is az egyik legfontosabb törekvésünk.

A Civil Rádió

olyan közösségi adó, amely sem politikai, sem üzleti csoportok befolyása alatt nem áll, a polgárok, azok közösségei, civil szervezetei számára kínál folyamatos megszólalási lehetőséget;

a polgáris magatartást, az önszerveződést, a társadalmi részvételt, a szolidaritást, a szociális érzékenységet, a környezet iránti felelősséget helyezi előtérbe;

műsoraiban szinte kizárólag lokális (fővárosi, városrészi) ügyekkel, témákkal foglalkozik, szívesen vállalja a helyi konfliktusokat is;

önkéntesek működtetik, bevételeit – nonprofit módon – a rádió fenntartására, fejlesztésére fordítja;

működésével kapcsolatos fontosabb döntéseit demokratikusan hozza meg;

nem feltétlen mindenkire akar szólni (a fentiek miatt is);

partnernek tekinti a hallgatót és a riportalanyokat is, kapcsolatainak lényege az információcsere;

hangneme nem kioktató, nem akar állandóan okosnak látszani, kerüli a heroikus és patetikus jelzőket, személyes – de nem negédes – hangvételű;

az adások létrejötteként a hallgató is részese, számukra is hozzáférhető a rádió, annak munkájába bármikor bekapcsolódhatnak (ha elfogadják a legalapvetőbb működési kereteinket, feltételeinket);

főszereplője nem a híres sztár, hanem a „hétköznapi” polgár;

kerüli a látványos show-elemeket, a behízelt, simulékony hangnemet;

de ugyanakkor közvetlen, személyes, közérthető.

Ez az összefoglalás utal arra, hogy nem az országos és nem a nemzetközi élet jelenségeivel foglalkozunk, hiszen azt más rádiók bőséggel megteszik. Arra is utalás történt, hogy elsősorban a civil önszerveződéseknek, a helyi társadalmak polgáris értékeinek, s nem a híres személyiségek, sztárok, politikusok megszólalásának kínálunk fórumot.

3. Milyen a Civil Rádió szervezete, kik döntenek a Rádió ügyeiben?

Az alapadatoknál jeleztük, hogy egy nonprofit szervezet, a Civil Rádiózásért Alapítvány áll a rádió mögött, annak döntéshozó szerve a Kuratórium. A Civil Rádió

műsorával kapcsolatos közvetlen döntéseket – a szerkesztők, a kurátorok bevonásával – a felelős szerkesztő hozza. Működik rádióknál egy ún. **Zenei Tanács**, amely a zenei arculat megtartásán, fejlesztésén ügyködik, ennek tagjai Roth András, Abelovszky György és Magyar Ádám. Új csatlakozók és régebbi érdeklődő munkatársak folyamatosan működő szakmai fóruma a **Tudósítói Műhely**.

Fontos fóruma a Civil Rádióknak a napi szerkesztők havonta szervezett összejövetele.

Rádióknak működtetésében kb. 130 önkéntes működik közre rendszeresen, akik munkájukért semmilyen anyagi ellenszolgáltatást nem kapnak. Ugyancsak 100-nál több **civil szervezet** (egyesület, alapítvány, társaskör) csatlakozott az eltelt időben hozzánk, akik önkéntesekkel, információkkal, kapcsolatokkal segítik a működésünket.

A Civil Rádió tagja a Szabad Rádiók Magyarországi Szervezete nevű egyesületnek, de ezen túl is jó kapcsolatokat tartunk más hasonló elven működő helyi rádiókkal.

4. Milyen műsorok szólnak meg ebben a rádióban, milyen az adások felépítése?

A Civil Rádióban **állandó műsorsávokat** alakítottunk ki. Ezek egy viszonylag rendszeres, a hallgatók számára kiszámítható napi műsorszerkezet keretét jelentik:

6.30–9.00	Reggeli Jó Hír magazin
9.00–11.00	Disputa – ahol a hallgató hallható!
11.00–15.00	Szieszta – sok zenével a háttérrádiózóknak
15.00–16.00	A Harmónia Rádió műhelyének műsora
16.00–18.00	Délutáni magazin
18.00–19.00	Népzenesi sáv
19.00–20.00	Esti beszélgetések
20.00–21.00	Zenei sáv
21.00–23.00	Esti beszélgetések
23.00–0.00	Zenei sáv
0.00–2.00	A Harmónia Rádió zenei sávja
2.00–6.30	Zenei szerkesztőink zenélnék

A reggeli magazinban igyekszünk pergően beszámolni Budapest életéről, civil hírekkel, programajánlatokkal, időjárással, közlekedési információkkal és helyi politikai szlach hírekkel. A délelőtti és a délutáni **magazinműsorokban** több rövid téma, hír, riport, rovat szerepel – tehát ezek **pergőbb, dinamikus műsorrészek** –; az este két órája már egy-egy hosszabb portré, kerekasztal beszélgetés, vagy más **elmélyültebb** – de verbális – műsorfajtát foglal magába. Mindhárom műsoregységre igaz, hogy **abban nem folyamatos zenei összeállítások hangzanak el**, egy, legfeljebb két zeneszám választja el egymástól az előbbi „beszélős” részeket.

5. Milyen a Civil Rádió zenei világa?

Olyan zenéket adunk, amelyek más rádiókban nemigen hallgathatók. Megegyezéseink szerint a **preferált zenei műfajok: hangszeres zene (jazz, new age), világ-**

zene, etno-jazz, dallamos progresszív rock, blues, népzene, hagyományos jazz, közérthető klasszikus zene.

Törekszünk a hangszerek, s nem a gépek által előállított zenéket játszani. Kimondottan kerüljük az aktuális sláger-közhelyzenét, a disco, a rap, a techno, a party zenét, a musical, az operett műfajait, elismerve, hogy ezek is lehetnek értékes felvételek, de ezek a műfajok más adókon is megszólalnak. Lehetőség szerint törekszünk a **magyar előadók** és felvételek bemutatására is.

Fontos még, hogy a zenés blokkokban a **felvételeket végigjártasszuk**, általában nem beszélünk rá és nem szakítjuk meg a zenéket.

A Civil Rádió hangzásvilágának része a természetes hanglejtésű, magyar hangsúlyrendszerű beszéd, ha ezt az elhangzó gondolat úgy kívánja, az alkalmi csend; a szignálok. Igyekszünk kerülni a zenével és a szignálokkal is a felesleges „ráindításokat” – tehát a rövid szüneteknek dramaturgiai szerepük is lehet. (Indokolt esetben persze nem kizárt, hogy éppen egy ráindításnak, átkeverésnek is jelentősége legyen.) S adások közben minél kevesebbet „hagyjuk egyedül” a hallgatót, a zenék között is meg-megszólalunk.

6. Hol fogható a Civil Rádió adása, és milyen a hallgatottságunk?

Jelenleg adásunkat a Hármashatár-hegyről sugározzuk, 42 W-os adóteljesítménnyel. Ez azt jelenti, hogy Budapesten egy közepes minőségű rádióval jól lehet fogni a rádiót (persze van néhány olyan terület, ahol valami árnyékol), és Pest megye nagy részén fogható az adás. A legmesszebből hallgató eddig Kecskemétről jelentkezett.

Ami a rendszeres hallgatottságot illeti, több közvéleménykutató szervezet adatai alapján a **rendszeres hallgatók száma 50.000 fő körül van**. Elérhető a Civil Rádió az Újpalotai Közösségi Televízió kábelrendszerén a 105 MHz-es csatornán, és rádióval a 98 MHz-en az antennacsatlakozón keresztül.

Új jelenség, hogy az **Inteneten RealAudio** formában is hallgathatóak vagyunk, ami nyilván megnöveli a hallgatottsági arányokat. Elérhetőség: www.civilradio.hu

7. Hogyan viszonyulnak a műsorkészítők a hallgatókhoz, milyen a Civil Rádió hangneme?

Ahogy azt fentebb jeleztük, a Civil Rádió műsorait önkéntesek készítik, azokért senki nem kap pénzt.

Nagyon fontos a hallgatókkal, a vendégekkel, a riportalanokkal való partneri kapcsolatunk. Igyekszünk **természetes, közvetlen viszonyt, hangnemet** kialakítani, nem gondoljuk, hogy mi képviseljük az egyedüli igazságot. **Véleményeket** – a vendégeinkét és a sajátunkat – **képviselünk** csupán, amit persze vállalunk. Szeretnénk, ha interaktív lenne rádióknk, minél jobban bevonva a hallgatót az adásokba.

Fontos törekvésünk, hogy minden helyzetben megőrizzük a hallgatóink és a magunk méltóságát is.

A SZAKMA ÜNNEPE

Kerüljük a természetellenesen ünnepi, patetikus, drámai hangnemet, a heroikus jelzőket. A hallgatók megszólítására – hogy tegeződjünk vagy magázódjunk – semmilyen közmegegyezés nem született, arra viszont kimonodottan ügyelünk, hogy az adásokban megszólalók – ha csak valami miatt nem ragaszkodnak az anonimitáshoz – teljes nevükön szerepeljenek. (Kerüljük a „Micike vagyok, én meg Pityu a Lenin körútról” fordulatokat!) Nem illik ebbe a rádióba sok más, idegen kultúrából átvett vagányság sem. Nem hívjuk például a zenei szerkesztőt dízsinek.

Ugyanakkor a kereskedelmi rádiók „kiskegyedes”, mindig, minden helyzetben dögös, „happys” hangnemét a magunk számára nem fogadjuk el.

8. Milyen szerepek, feladatok vannak ebben a rádióban?

Az adások, a műsormenet alapvető felelősei a **napi szerkesztők**. Egyebek között a napi szerkesztő – illetve, ha a stábon belül külön **műsorvezető** is van, akkor ez utóbbi – feladata, hogy adásba lépéskor, lehetőleg az első, de legkésőbb a második zeneszám után be kell köszönnie, s összefoglalni, hogy mi várható az általa vezetett műsor-szakaszokban. Ezt kb. 2 óránként ismételve meg – tehát, hogy mit hallhattak, ill. mit fognak hallani a következő két órában. Fontos, hogy a szerkesztő átlássa a rá bízott műsoridőt, és az adódó váratlan helyzetekre reagáljon. A napi szerkesztő feladata a műsoridő előzetes, pontos megszerkesztése, és a rovatvezetőkkel való előzetes megbeszélés.

Fontos szerepkör a **zenei szerkesztőké** is. Ők a magazinműsorok idején elsősorban az egyes részeket összekötő, háttér- ill. szolgáló zenét adnak. Segítenek a szöveges mondanivalók megformálásában. Itt gyakran előfordul, hogy elúszik a zene, hogy rábeszél a műsorvezető. Fontos, hogy ne szöveges zene, főként ne magyar szövegű zene szóljon ilyenkor, kivéve persze, ha ezt poénnak szánják. Ezekben a magazinokban viszont fontos, hogy a zeneszámok között mindig megszólaljon, mondjon valamit a műsorvezető. Itt sok függ attól, hogy kialakul-e szoros együttműködés a zenei- és a napi szerkesztő között. Hiszen esetenként a kényszerváltozásokat – nem jön a megígért vendég – az elhangzó zeneszámokkal kapcsolatos információk is jól kitölthetik.

Más a helyzet az önálló zenei blokkoknál. Erre vonatkozik elsősorban, hogy végigjátszunk minden felvételt.

További szerep a **rovatvezetői**. Ezek a rendszeres műsorrészek különösen alkalmasak arra, hogy egy-egy témában vagy szakterületen elmélyüljünk, építkezni tudjunk műsorainkkal.

Szinte minden stábnak vannak alkalmi vagy rendszeres segítők, riporterek, ügyeletek, bejelentkezéseket vállalók. Az ő szerepük nagyon fontos, de alkalmibb, az aktuális feladatokhoz igazodó. Ugyanakkor ez a szerep a stábba bekerülés tipikus gyakorlata.

A műsorok technikai színvonaláért és a stúdió fizikai működéséért a **technikusok** – közülük is elsősorban – a polgári szolgálatosok a felelősök.

Technikai minimumként két fontos követelményünk van: 1. Azokat a riportokat, amelyek beépített mikrofonos diktafonnal készültek, nem tudjuk bejátszani, csak a külső mikrofonos felvételeket adjuk adásba. 2. Kétkazettás magnóval „megvágott” anyagok – a minőségük törvényszerű romlása miatt – úgyszintén nem játszhatók adásba.

Riportok, felvételek megvágására rendelkezésünkre áll a stúdióban ill. a szerkesztői szobában található számítógépes vágóprogram.

A **Civil Rádió Műhelye** egy olyan szervezeti keret, amely a **rádió közösségi életének és szakmai munkájának a belső fóruma**. Képzéseket, klubnapokat, program- és érdekegyeztető találkozókat, műsorelemzéseket, tréningeket és szakmai kirándulásokat foglal magába. *Aki a Civil Rádió stábjához tartozik – legyen régebbi közreműködő társunk vagy éppen új bekapcsolódó –, valamilyen szálon részt kell vegyen a Civil Rádió Műhelyének tevékenységében.*

9. Milyen forrásokból tartja fenn magát ez a közösségi rádió?

A Civil Rádió elsősorban **pályázatokból, alapítványi támogatásokból** működik. Számít más **szponzori, hallgatói támogatásokra**, s egy **minimális mennyiségű reklámbevétele**re is építenünk kell. (Az engedélyünk szerint egy műsorban max. 3 perc reklámot sugározhatunk. Ezt nem kívánjuk teljes egészében kitölteni, de valószínű nem tudjuk teljesen nélkülözni ezt a forrást sem.)

Szeretnénk további, a működésből származó bevételeket is megragadni.

Természetesen a Civil Rádió legnagyobb forrása a **közreműködők által végzett hatalmas mennyiségű önkéntes munka**, de ennek nem forint a mértékegysége.

Érdeklődőket, új jelentkezőket a rádió működésében bármilyen szerepkörre szívesen látunk, várunk. Jelentkezni, kapcsolatot találni a napi szerkesztőknél, továbbá Páky Viktóriánál vagy Magyar Ádámnál lehet.

Gyertek!